

Гроші

Віктор Шевчукевич

Зустрічати щось миле стає все важче, особливо в тих, в кого ми вже встигли розчаруватися. Та ні, я не про тих, хто довго стоїть у черзі, вибираючи продукт за 5 гривень, і не про козла, який підрізає вас на трасі.

— Все дедалі важче, — мовив Вінні, запалюючи сигарету в барі. — Маркі, розкажи, як зиму пережив?

Це часте питання від того, хто живе краще, ніж ти, але з ввічливості запитує про того, кому ти байдужий (можливо).

— Та як, на знижках перед Новим роком і на інших товарах, що залишилися, або в мами просив. Чув, недавно город вродив.

Для Марка город давав врожай в листопаді.

— Сам знаєш, після розриву із Сарою в мене миша в холодильнику.

Сара — колишня Марка, яка зрадила йому в його квартирі. Цікавий факт: якщо не привертати увагу до вашої коханої, вона вас полишить. Але Маркі цього не знав, пропадаючи на роботі.

— Таке собі. А вона що?

Чоловіки іноді гірші за жінок, якщо справа заходить за розпуск похабних жартів або думок про колишню.

— Переїхала до Енді. З ним, напевно, буде щастя. Але на нашому ліжку, де я сплю, був він.

Енді — той козел, що підрізає на дорозі, бо звісно не встигає.

— Перейдемо до іншого.

Скидування попелу придало розмові серйозного тону.

— Не хочеш заробити грошеньт? Можеш мамі щось подарувати, заживеш, навіть на ремонт вистачить. Будь певен.

Вінні — мародер та контрабандист, що має зв'язки з поліцією і місцевою гопотою. До травки він звісно не брався, як я знаю, але перевозити міг.

— А що робити треба? — усміхаючись сказав Марк.

— Перевезти дещо. Справ на десять хвилин. Будеш ти та Мадонна.

— Що за "Мадонна"?

Дівчата рідко відмовлялися співпрацювати з Вінні, навіть за щоденний оклад. Боюсь, що там не тільки робота зобов'язувала.

— А чому сам не поїдеш? Або не пошлеш якогось гімнюка?

Лице змінилося на буряк, вії стали як кривий парканчик.

— Та що мені він? Він захоче як проститутка на базарі. Сам знаєш, наприклад, візьмемо Ранді — дебіл, який рознесе там все до чортової матері і не заплатить. А за ним поженеться Жорік.

Ранді — права рука мародерства та пасок диравих штанів. Жорік — хвіст місцевого

району Троещина. Гасає на вазі та опікує дочку після розводу. Сподіваюсь, він не знає, по яких венах вона пішла.

— Ну не знаю, мені проблем вистачає. Розкажи більше про товар.

— Мадонна розкаже. Товар — це сигарети, які потребують ласки, прямо як процедура "всунь-висунь".

Всунь-висунь — процедура ласки між горою та струменцем. Інколи називається піструном, якщо піжон.

— А скільки заплатиш? І чому Мадонна буде теж? Я спати з нею не буду.

Подумки він обмірковував, що за хрінь насувається. "Мадонна" — що зваблює його при цигарках, спечених та готових до куріння в легенях.

— Тьфу! Я тебе спати з нею не прошу. Просто будеш водієм. Вона контролер і та, хто показує, що годиться, а що ні.

Слово "мадонна"... щось було у цьому.

Мадонна та Вінні затіяли саботаж, який мав когось впіймати у нору з ножем. Ножем була поліція Харкова, яка була примхливіша за міську з бобіками. Заєць був Енді — наживка, відкуп, щасливий білет на екзамені життя.

Хоча Вінні був боржником Марка з дитинства, особливо коли почався перехідний вік: "потримай те", "потримай те", "і ходи сюди швиденько". Він користувався ним навіть коли Марк випив після церемонії шлюбу; він приставав до жінки. До процедури не дійшло, але шрам залишився на серці Менді.

27 листопада почалося тихо, як завжди, з ранкової кави, що смакувала гірше, ніж надії на краще життя. Перегляд новин про підвищення цін — звичний ритуал, що викликав лише зітхання. Кондиціонер тихо сопів, неначе намагався затулити всі проблеми, які повзали по стінах, як мурахи в старій квартирі. Опалювальний сезон розпочався раніше, десь з жовтня, і ціни на газ та електрику вже ставали темою для розмов у чергах. Хтось мені скаже? Звісно, депутату я не здався. Я був як сир за 28 гривень — трухлявий, той, що лежав на вітрині з літа, а на фоні 250 гривень виглядав як свіжий і хтивий образ Мерлін Монро.

Збираючись на роботу, я ступив асфальтом на три кроки вище звичного. Вінні завжди говорив, щоб я був десь о шостій біля старої фабрики коктейлів з виготовленням піци. Пам'ятаю, як працював на місцевій пошті в місті Долина Петра — це місто завело мене в любов, а вивело спільне прізвище. Стосовно роботи... темп швидкості та нестерпних поглядів, приправлений жартами про геніталії, підсумовуючи — лише чоловічі. Такий звичай, чи що?

Мале містечко з забобонами, ціни які по метру зростають та егоїзм. Жарти інколи переводили це в русло роботи — одним словом, жити можна. Не мерзну, і це добре. Лускаючи насіння, я дивився на терасу та те, що відкриває мій підвіконний балкон. Третій поверх, Шептицький район — непогано, дослівно. У мене була кішка Марічка та кіт Толя. Сусідка Галина колись запропонувала забрати її ще маленькою за якихось 50 гривень, бо не було за що годувати. З жалю забрав — цікаві сусіди. Як жаль, що це було так давно — липень, такий далекий і гарячий липень.

Тепер же все змінилося. Листопад приносив не лише холод, а й відчуття безвиході. Я сидів на балконі, слухаючи гудіння машин і крики дітей на вулиці, і думав про те, як легко можна загубити себе у цьому безглуздій метушні. Мої думки плуталися в клубок спогадів: жаркі вечори з друзями, сміх і безтурботність. Все це зникло у тумані повсякдення, залишивши лише відлуння минулого.

Кожен новий день був схожий на попередній — сірий і безбарвний. Я зрозумів: може, час щось змінити? Але що? Вибратися з цього кола? Чи просто прийняти його як даність? Сусідка Галина знову заговорила про своє життя — про дітей, про мрії. А я сидів там, відчуваючи, як світ навколо стає дедалі важчим для сприйняття.

Знову глянув на кішку Марічку — вона спала, закутавшись у м'якому пледі. "Може, вона знає більше про щастя?" — подумав я. І знову повернувся до своїх думок про те, як все було раніше... Як же хотілося повернутися назад у той далекий липень.

Погода за вікном звіріла, як зграя бродячих собак, коли ноги човгали по брудній дорозі. Активно та пасивно. Клятий Вінні, чому не можна було мене забрати з роботи, почекати десь біля закускової, чи що? Але він вирішив бути самим крутим, дякую — догори сракою.

Постукавши в металеві двері, які пам'ятали кращі часи, мені відкрила Мадонна. В її сукні та светрі кожен вигин тіла кричав про те, що вона знає, як привернути увагу.

— Чому так довго? — спитала вона, з іскрою у погляді.

— Ну як є, — буркнув я, намагаючись не втратити обличчя.

Вінні копірсався в старенькому пасаті, який скидався на стару бабцю з трясучимися руками. Він казав, що любить цю машину, як жінку, але вночі це вже інша історія.

— Марк, сучий ти сину, прийшов! — вигукнув Вінні, його вуса росли в різні боки, як струмочки під напором води.

З нашого дитинства він мало чим змінився — той самий роздолбай із душею та амбіцією.

— Дивись, машина на ходу, запакована знаєш чим. Не задавай питань про це. Їздити вмієш?

— Ну, вроді, дід навчав по селі.

— Якому в біса селі? Ти чоловік чи жінка? Байдуже! Тобі потрібно бабло, не мені.

— Тебе зустріне клієнт завтра о дев'ятій вечора. День на поїздку. Мадонна може підмінити, якщо стомишся. Тільки не заляпайте мені цю лялу, бо вб'ю. На задньому сидінні класний вид, якщо зрозумів.

Якось завівши машину, він чуть не врізався в металеву огорожу. Реакція Вінні не забарилася.

— Гімнюк!

Посмішка з страхом — вбивча суміш.

****

— Я хочу нормальних відносин, Марк, — сказала зніяковілим тоном Сара. Вони жили у нього в квартирі, де доводилося ділити коридор із матір'ю. Все здавалося

боротьбою. Роботи немає, грошей немає — тільки кілограми нервозних поглядів.

Різдвяний запах свіжої куті та страви по десятку. Скучаю за цим, раз мовив Вінні. Давно не святкував так, як усі нормальні жильці. То з Тарасом, то сам, то з котом Матросом — пухнастим гімнюком.

Він мене застерігав від життя з кількома людьми під одним дахом: всім тісно, всі лаються як при місячних і ще якесь гівно. Але я не слухав. Ставлення змінювалося — всі хотіли чогось: свободи, виконання обов'язків, любові.

* * * *

Повертаючи на алею, Мадонна скомандувала мене направо — інакше Вінні мене вб'є. Я вжався трохи в крісло і подумки промовив: гроші ще ніколи не були настільки лянні. Скоріше результат висадки міг лякати або зосереджувати на постах перевірки. Здебільшого в черзі були чепирки й ланоси — символічно.

— Куди їдете? — звернувся поліцейський до мене.

— В село, до тітки на свята.

— І що везете до свят? З пустими руками не красиво якось.

Взятка чи взятка — ось у чому питання.

— Продукти, випивку, подарунки ...

Та трохи сигарет із фільтром, трави й спиртяги.

— Відкриєте багажник? Для перевірки.

— Так, звісно.

Звук відкритого багажника тіпнув мене, як звук замикання передач механіки. Рилися в речах, аптечці, новому хідничку — стукали по приладах. Але таємницю не виявили. От кляті контрабандисти! Напевно думав.

Махнувши рукою іншому поліцейському, кран піднявся метрів зо три — щоб проїхала машина: не товста і не худа.

* * * *

Задзвонив телефон, мелодія, як з шоу 90-х — коротка, але приємна, наче спогади про безтурботність. Вінні підняв слухавку, зриваючи тишу.

— Ало, хто це?

— Вінні, це шеф поліції Алексій. Пам'ятаєш про угоду?

Новини про злочини контрабандистів лунали з телевізора, і його ім'я звучало серед них.

— Так, машина вже в дорозі.

— Ти визначився, кого віддаси?

Для заспокоєння натовпу вигадали сценарій: Вінні має посадити якогось хлопця, видавши його за злочинця. Поліція копала глибше, але шеф був на зв'язку з Вінні та запропонував цю ідею. 60 на 40 — 60 Алексію, 40 Вінні.

Три місяці на роздуми пройшли, всі знайомі або втекли з міста, або загинули під градусом. Але був один — Марк. Той, хто хотів вибратися подалі, почати все з чистого аркуша.

Пес, що носився туди-сюди — Марк. Пам'ятаю, як пили, виручали один одного. Але

тепер козир у руках — ти мій козир, Марк.

* * * *

Машина мчала по засніженій дорозі, непрокинутий сніг лип до шин, ускладнюючи й так важкий шлях. Мадонна, сама принцеса, сиділа поруч і нічого не питала.

— Чого ти досі в цьому клятому місті? — запитала вона раптово.

Я надто сильно потягнув коробку передач, і машина глухо відгукнулася.

— Не знаю. Не виходить накопити грошей, щоб втекти. Але дуже хочеться.

— Що тут складного? Зароби грошей і через поля — може, дівчину зустрінеш іншу.

Маркі не слухав останні слова. Це було не в тему, дивно у контексті поїздки з нею.

— Давно працюєш на Вінні?

— Недавно. Він як змія — присосався до мене, або краще сказати — пиявка. Просив бути його секретаркою, допомагати йому сильно в обмін на плату.

Плата? Які в тебе проблеми з грошима? Жалієш купити яйця бо нуль на рахунку? Про електрику і макарони взагалі мовчу.

— Настільки довго знаєш Вінні?

— З горшка.

Тонко і лаконічно, але правдиво. Цей вусач рятував мене, і я його. За дівчат билися, перша випивка, знайомство із Сарою в клубі.

На радіо грало щось із хітів — патлаті семидисті. На диску ілюстрація дирижабля; клятий Вінні — це шум і якийсь кричущий хлопець, ніби щось прижало.

— У тебе є хлопець?

Може, вона спить із Вінні? Або коханець у тюрмі? Гроші для визволення?

— Ні, якось не зійшлося.

Він не кутив, але Мадонна шукала пачку "Мальборо" або "Вінстон", тільки б не говорити про це.

— Ми випереджаємо графік, водило.

Дим спускався повільно, шляхетним паром морозу та з'єднювався із сигаретним.

— Не хочеш трохи поспати?

Поспати? Мадонна запрошує мене зробити щось? Це ж не, про що думаю.

Перелізаючи на ходу, вона зачепила мене задом. Що там було на задньому сидінні — я не бачив.

— Ні, ще не втомився.

Бюстгальтер пролетів на кермо. Впустити мене всередину — це не впустити в серце. Це ж і є кохання. Уся ця дурня — гра, перевірка — образила мене. Розмова могла б вправити мізки, але кожен для себе вирішує, що в нього в серці; гучні звуки звучать лише підло і безкорисливо. Якщо Вінні це дізнається — мені його шкода. Якщо я рушу в звірині лапи — опинюся в сраці.

— Забери цю хрін, я не для цього їду.

— Зануда! Вінні б погодився.

— Я не він, і тобі не раджу. Але якщо ти вже з ним — мені жаль.

Ще клятих п'ять годин. Мороз на дворі починав чорніти. Мені сумно чомусь;

сподіваюся, це все скоро закінчиться.

Мадонна тихо засинала на тісних сидіннях, провалюючись у сон. Єдине, що виводило її з цього сну — ями на клятій дорозі, які не могли зробити за роки, не те що за життя. Але ще один маганчик, з завищеними цінами, зустрічався добре.

* * *

— Спробуй вичавити з нього інформацію, якимось, мені все одно як.

— Але навіщо? Ти ж з ним ріс — не я.

— Повинен знати все, що хочеш у своїй збоченій фантазії.

Віл глянув із злістю, але стримав руку, щоб не вдарити по ненависному лицю, що колись здавалося привабливим.

— У мене є плани на нього — на десяток, за мої гріхи. Якщо ти не хочеш потонути з ним, тобі краще бути зі мною, ніж із лузітанією Марка.

— Я спробую.

— Хороша дівчинка.

Відчуття жахливе — я іграшка для потіхи. Чи то фізичної, чи практичної, я попалася в сітку хижака. Але через слабкість не можу протистояти. Бандит, якому знадобився зад офісницю, який можна тримати на короткому повідку, попри бажання і сльози. Я росла одна, справляючись якимось: то провалюючись у яму, то вибираючись із неї. Але це для мене занадто, я не можу протистояти собі.

* * *

Стікло починало потіти, пічка ледве справлялася, щоб не заглохнути. Чортів Вінні! Чому не можна було дати нормальну машину? Але підіслати Мадонну, яка буде зваблювати — завжди будь ласка. Пробок немає, це краще ніж у задушливому мегаполісі з полісменами, які потребують взятки, як сир звичне мишеня. Волосся на руках дибом від емоцій, що мені невідконтрольні. Все починалося з випивки та розмов про давнє, а зараз я їду трасою, оминаючи вантажівку, що виглядає так, ніби перевозить меблі. Можливо для якогось багатія або вельможного пана — ну на крайній випадок мера міста. Все гаразд, коли у вас гаразд. Мадонна заснула, я один віддуюся — чому я не здивований? В кого ж дівча навчилось? В баби? Діда?

— Ей, сонна красуня!

Прокидатися не збираєшся?

По радіо грали рядки:

"Схоже, я сьогодні зустрів свого суперника.

Ти продовжуєш знищувати мене.

Коли ми наближаємось до дюймів.

Тепер я м'яко читаю твої думки як інтерес.

Тож, подряпай мої руки та коліна."

— Ми вже приїхали?

— Майже.

Світанок, теплий та викликаючий радісні емоції після довгого часу за рулем —

єдине, що потребує водій розім'яти коліно об шини, ну це лише для чоловіків, вибачте дами. Завчені рухи та музика додавали впевненості про завершення авантюри. Легкий запах грошей — брудних і вилизаних до блиску. Уже виднівся завод; на його околицях ми мали зустрітися із замовником.

* * *

Тим часом Вінні теж їхав — у бардачку пістолет і серце сумлінь у тому, що робити і що він зараз збирається робити. Не застрелити, але вирубити — це його правило для викупу на себе. Я залишусь один, старий друже. Осінні кросівки тихо пропускали холод у кістки; це йому треба перед годиною "X". День починає приносити сюрпризи навіть там, де вони зайві.

* * *

Все починається і закінчується — просте словосполучення, що описує сенс нашого життя. Іноді все накопичується, без жодного шансу на зворотний початок. Ми не можемо протистояти, але можемо спостерігати. Так каже серце, так рухаються пальці на вашому помилюванні.

Марк приїхав о дванадцятій. Нарешті кінець, — прошепотів він, ледве чутно. Вимкнувши радіо, залишився на самоті, лише погляд Мадонни дивився кудись далеко. В гори, до бабці на тополі, але не тут. Не в цю мить.

Замовник не може довго їхати, як він думав, мав би вибачитися за незручності. Але все пішло не так, як він чекав. Він чекав його появи. Поринувши в свої думки, почув стукіт у дзеркало — Вінні.

— Що ти тут робиш? — промовив Марк, наполовину опустивши вікно.

— Можеш вийти з машини? Треба дещо обговорити.

Вийшовши, вони стояли нерівно: один згорблений, другий кудись дивився, непомічаючи співрозмовника.

— Що збираєшся робити після справи?

У нього щось затрималося в горлі, але він не міг зрозуміти що: чи то слина, чи вчорашні оповіді Мадонні.

— Поїду з міста, напевно. Довго тягнеться ця моя затія з переїздом, як розумієш.

Після розлуки хочеться змінити клімат або щось на кшталт цього. Все здавалося під дзвін гітар із педаллю distortion, заклало вуха, але він не протистояв цьому відчуттю.

Удар у печінку був миттєвим і не тривав три сторінки шкільної програми больових точок поліцейської академії. Він піднявся ... ні, його підняв Вінні.

— Хочеш полетіти звідси, кажеш? А хто ти такий? Чим ти кращий за мене? Ну скажи, пес ти мій.

Раніше вони часто жартували одне з одним, називаючи один одного "пес", це була не образа, а щось чуттєве і дружнє.

— Хочеш показатися кращим у собі? Хоча знаєш, що не тобі вирішувати, куди йти і як починати щось нове. Не ти тягнеш мене вниз, а я. І боюся, ми залишимося друзями до кінця.

Відкинувши його на землю, відчувся глухий звук — каменю або новоспеченого окурка. Потрібно було вирубити його будь-якою ціною і доправити в поліцію. Але дотик руки перешкоджали пальці Мадонни — маленькі як для дорослої, але суттєві.

— Вінні, перестань! За що ти так?

— Відійди, якщо не хочеш постраждати, Мадонно.

Сперечаючись, кулак Марка полетів у бік Вінні, але палець уже був на курку. Вистріл — перший вистріл пташки, чия мама полетіла з гнізда.

— Що ти зробив, Вінні?

Голос був далеким, немов звукозапис із бетонної стіни. Живіт у крові, светр, куплений у знайомої, покритися червоними плямами, що швидко захоплювали порожнечу. Пальці, які прижимали клаптик светра, все менш дужче зжималися.

Марк зняв із себе куртку і накрив тіло, яке колись говорило і мріяло. Дивне відчуття: кулак прагнув груші; десь відблискували фари машини з червоно-синім відтінком.